

KANGASALAN KAUPUNKI

Sosiaali- ja terveystieteiden keskus

TEHOSTETUN PALVELUASUMISEN JA OMAISHOIDON VAPAAN JÄRJESTÄMINEN PALVELUSETEILEILLÄ - Toimintaohje

Palveluseteli on yksi palvelujen järjestämistapa. Palvelusetelijärjestelmä ei synnytä asiakkaalle uusia oikeuksia palveluihin eikä lisää palveluja, vaan täydentää olemassa olevien palvelujen valikoimaa. Palvelusetelin käyttöä säätelee laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä sekä laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Palvelusetelillä myönnetään asiakkaalle sitoumus maksaa tietty osa yksityisen palveluntuottajan antamasta palvelusta.

Palveluseteli perustuu kolmen osapuolen toimintaan:

- asiakas; palvelusetelin saaja, on palvelujen ostaja ja osittain vastuussa palvelujen kustannuksista
- palvelujen järjestäjä = Kangasalan kaupunki; palvelusetelin myöntäjä, joka on osittain vastuussa palvelujen kustannuksista
- palveluntuottaja; Kangasalan kaupungin hyväksymä palvelujen tarjoaja ja suorittaja. Tuottaja voi olla yrittäjä/yritys/ järjestö/kolmannen sektorin palveluntuottaja.

Kangasalan kaupungin vanhus- ja vammaispalvelut käyttävät palveluseteliä järjestäessään omaishoitajan vapaan palveluja. Lisäksi vanhuspalvelut käyttävät palveluseteliä tehostetun palveluasumisen yhtenä järjestämismahdollisuutena.

Kangasalan kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta on määritellyt kriteerit, jotka palveluntuottajan on täytettävä, jotta se voi toimia palvelusetelillä myönnettävien palvelujen tuottajana. Kriteerien täyttäminen tarkistetaan hyväksymisen yhteydessä ja sen jälkeen vähintään vuosittain. Palveluseteliä käytettäessä asiakkaalla on vapaus valita palveluntuottaja kunnan hyväksymästä palveluntuottajalistasta. Palvelujen tuottajille järjestetään tarvittaessa koulutusta palvelusetelijärjestelmästä ja palvelujen laatutasoa valvotaan säädösten edellyttämällä tavalla.

ASIAKAS JA PALVELUSETELI

Ennen palvelusetelipäätöksen tekemistä viranhaltija varmistaa, että asiakas kykenee itsenäisesti tai lähiomaisten tai edunvalvojan tuella hankkimaan hänelle palvelusetelipäätöksellä myönnetyt palvelut ja että asiakas haluaa ottaa palvelusetelin vastaan. Palvelusetelin käyttötarkoitus, arvo ja voimassaoloaika ilmenevät palvelusetelipäätöksestä.

Kun asiakas on saanut myönteisen palvelupäätöksen ja valinnut järjestämistavaksi palvelusetelin, asiakas itse valitsee palveluntuottajan kunnan hyväksymistä palveluntuottajista sekä sopii valitsemansa tuottajan kanssa palvelusta ja tekee sopimuksen tuottajan kanssa. Palveluseteliä voi käyttää vain palvelusetelipäätöksessä kirjattuun palveluun. Halutesaan asiakas voi irtisanoa sopimuksen ja vaihtaa palveluntuottajaa sovittujen irtisanomisaikojen rajoissa.

Asiakas voi tehdä palvelupäätöksestä kirjallisen oikaisuvaatimuksen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saannista Kangasalan sosiaali- ja terveyslautakunnalle. Tarvittaessa asiakkaalle annetaan erillinen päätös omaishoidon vapaiden järjestämisestä.

Palvelusetelillä hankitut palvelut ovat asiakkaalle arvonlisäverottomia, koska kaupungin myöntämistä sosiaali- ja terveyspalveluista ei makseta arvonlisäveroa. Palveluseteli on henkilökohtainen eikä se ole siirrettävissä toiselle henkilölle.

Palvelusetelin omavastuuosuudesta (eli omaishoidon vapaan asiakasmaksusta) asiakkaalle aiheutuviin kustannuksiin ei tuloverolain mukaan voida myöntää kotitalousvähennystä. Jos asiakas ostaa palvelusetelillä myönnetyn palvelun lisäksi yksityiseltä palveluntuottajalta kokonaan omalla kustannuksellaan lisäpalveluita kotiinsa, voi kotitalousvähennystä hakea. Näissä tilanteissa on kyse täysin erillisestä työsuorituksesta.

Palveluseteliä käyttävällä asiakkaalla on Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain sekä Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain mukaiset oikeudet ja velvollisuudet. Asiakkaalla on myös Kuluttajansuojalain mukainen kuluttajansuoja, koska asiakas on tehnyt palveluntuottajan kanssa sopimuksen. Kaupunki ei ole sopimusosapuoli. Jos asiakas ostaa itse lisäpalveluja yksityiseltä palveluntuottajalta palvelusetelillä hankkiemiensa palvelujen lisäksi, myös niihin sovelletaan kuluttajansuojalakia. Jos asiakas on tyytymätön saamaansa palveluun, hän neuvottelee asiasta suoraan palveluntuottajan kanssa. Tarvittaessa asiakas voi ottaa yhteyttä palvelusetelin myöntäjään, joka antaa lisäohjeita asian hoitamisesta.

PALVELUNTUOTTAJA JA PALVELUSETELI

Palveluntuottaja tekee ilmoituksen Kangasalan kaupungille palvelusetelituottajaksi ryhtymisestä. Palveluntuottajiksi hyväksytään kaikki hakijat, jotka täyttävät kaupungin asettamat kriteerit. Tiedot palvelusetelijärjestelmästä löytyvät osoitteesta http://www.kangasala.fi/sosiaali_ja_terveys/vanhuspalvelut/palveluseteli/. Palveluntuottaja kirjataan palvelusetelituottajalistaan, kun hän on toimittanut kaikki vaaditut asiakirjat ja osoittanut täyttävänsä palveluntuottajalta edellytetyt kriteerit. Päätöksen tekee vanhustyön tai sosiaalityön johtaja. Palveluntuottaja poistetaan palvelusetelituottajarekisteristä, jos hän ei enää täytä edellytetyjä kriteerejä tai hän itse siitä kirjallisesti irtisanoutuu.

Kaikille yhteiset kriteerit:

Palveluntuottaja

- täyttää yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetussa laissa / yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa asetetut vaatimukset
- sitoutuu noudattamaan salassapitovelvollisuutta, joka säilyy myös palvelusetelikäytännön jälkeen
- sitoutuu noudattamaan asiakas-/potilasasiakirjoista annettuja säädöksiä ja ohjeita sekä asiakas-/potilassuhteen päättyessä luovuttaa Kangasalan kaupungille tarvittaessa asiakas- / potilasasiakirjat (asiakas- / potilassuhteen alkaessa luovutetut sekä asiakas- / potilassuhteen aikana syntyneet)
- esittää tarvittavat rikostaustaotteet rikostaustan selvittämiseksi työskenneltäessä lasten kanssa
- sitoutuu siihen, että yrityksen vastuuhenkilö osallistuu ennen palvelusetelitoiminnan aloittamista Kangasalan kaupungille mahdollisesti järjestämään koulutukseen
- sitoutuu siihen, että sairaanhoidollisia toimenpiteitä antavalla henkilöstöllä on toimenpiteen edellyttämä koulutus / tutkinto ja, että henkilöstö on merkitty terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin (ks. www.valvira.fi)
- huolehtii siitä, että kaikki lääkehoitoa toteuttavat työntekijät ovat saaneet siihen riittävän koulutuksen

- sitoutuu hyvään laatuun ja luotettavuuteen
- antaa luvan julkaista tietojaan Kangasalan kaupungin palvelusetelituottajalistalla
- antaa kaupungille luvan tehdä asiakaskyselyjä asiakkaillaan
- täyttää tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetussa laissa edellytetyt vaatimukset

Palveluntuottaja tekee asiakkaan kanssa sopimuksen palvelun tuottamisesta. Sopimus voi olla suullinen, mutta kirjallinen sopimus on suositeltava. Sopimuksessa sovitaan palvelun suorittamisen ajankohta, sisältö ja määrä asiakkaan saaman palvelusetelipäätöksen perusteella. Asiakas voi halutessaan ostaa Kangasalan kaupungin myöntämän palvelun lisäksi itse lisää palvelua palveluntuottajalta.

Kun palvelusta peritään maksu tuntihinnan perusteella, tunnin työsuoritus on 60 minuuttia palvelua asiakkaan luona. Se ei sisällä mahdollisiin matkoihin kuluva aikaa. Palvelun toteutuminen kirjataan asiakas- / potilasasiakirjoihin säädösten edellyttämällä tavalla. Lisäksi palveluntuottajan tulee noudattaa asiakirjojen säilyttämisessä, hävittämisessä ja arkistoinnissa vastaavia kunnallista toimintaa koskevia säännöksiä ja ohjeita.

Kangasalan kaupungille lähetettävään laskuun liitetään palveluseteli.

Laskutusosoitteet:

verkkolaskut: **y-tunnus 1923299-5**
     operaattori BAWCFI22
     ovt-tunnus 003719232995

paperilaskut: **Kangasalan kaupunki**
     Ostolaskujen käsittely
     PL 1000
     28601 PORI

tilausviitteet: **K22   tehostettu palveluasuminen**
     K22101   palveluseteli omaishoidon vapaan järjestämiseksi

Aiheettomasti maksettu palvelusetelin hinta peritään takaisin palveluntuottajalta.

Kangasalan kaupunki on palvelusetelillä järjestettävien palveluiden henkilötietolaissa tarkoitettu rekisterinpitäjä. Syntyvät asiakirjat ovat Kangasalan kaupungin asiakirjoja, vaikka palveluntuottaja ne laatii, säilyttää ja arkistoi.

Palveluntuottajan on mahdollista tarkistaa tuottamiensa palvelujen hintoja tarvittaessa keran vuodessa ja tulevan vuoden hinnat ilmoitetaan Kangasalan kaupungille kunkin vuoden syyskuun loppuun mennessä.

Palveluntuottaja huolehtii, että sitä koskevat tiedot kaupungin palvelusetelituottajalistalla ovat oikein ja ilmoittaa tarvittaessa muutoksista.

Palveluntuottaja voi irtisanoutua kirjallisesti palvelusetelituottajajärjestelmästä.

PALVELUSETELI OMAISHOIDON VAPAAN JÄRJESTÄMISEKSI

Asiakas voi valita omaishoidon vapaan järjestämistavaksi palvelusetelin (Kangasalan sosiaali- ja terveyslautakunta 7.6.2012 § 51). Omaishoitajan vapaasta päätöksen tekee vammaispalveluissa kuntoutusohjaaja tai vammaispalvelun sosiaalityöntekijä ja vanhuspalveluissa palveluohjaaja. Mikäli omaishoidon asiakas haluaa ottaa palvelusetelin vastaan, häntä/omaista ohjataan palvelusetelin käytössä. Lakisääteisen omaishoidon vapaa-vuorokauden palvelusetelin arvo on 117 euroa/vuorokausi (v. 2018) ja sitä voi käyttää kotiin annettavaan hoitoon tai palveluasumiseen. Asiakasmaksulain 6 b §:n 1 momentissa tarkoitettu omaishoitajan vapaan aikaisista palveluista perittävä vuorokausikohtainen asiakasmaksu (omavastuuosuus) on 1.1.2018 lähtien enintään 11,40 euroa, jonka palveluntuottaja perii asiakkaalta. Palveluntuottaja perii kunnalta palvelusetelin ja omavastuun/asiaksmaksun välisen erotuksen. Mikäli vrk-hinta on palvelusetelin arvoa korkeampi, palveluntuottaja perii asiakkaalta erotuksen.

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikaisista palveluista perityt maksut eivät kerrytä 6 a §:ssä tarkoitettua maksukattoa.

Palveluntuottaja toimittaa omaishoitajan vapaan toteutuneista ajankohdista asiakkaan al-lekirjoittaman tositteen setelissä mainittuun laskutusosoitteeseen. Jos palvelusetelin arvoa ei ole käytetty kokonaan, jäljelle jäävää summaa ei voi siirtää käytettäväksi seuraavaan vapaaseen. Seteli kuuluu aina kokonaan.

OMAISHOITAJAN VAPAAN PALVELUSETELIN SISÄLTÖ

- ❖ käynnistä sopiminen
- ❖ päivän työjärjestyksestä sopiminen asiakkaan kanssa
- ❖ keskustelu
- ❖ viriketoiminta
- ❖ asiointi
- ❖ pyykinpesu
- ❖ aterian/aterioiden valmistaminen
- ❖ astioiden pesu
- ❖ jätteiden vienti
- ❖ asiakkaan hoito, ohjaus ja valvonta
- ❖ asiakkaan päivittäisissä toiminnoissa avustaminen esim. riisuminen, peseytyminen, ym. hygieniaan liittyvät toimet, rasvaus, pukeminen, asennon muutokset, apuvälineiden laitto ja puhdistus
- ❖ lääkkeiden annostelu ja ottamisessa avustaminen (edellyttää lääkehoidon koulutusta ja lääkeluvan)
- ❖ omaishoitajalle raportointi
- ❖ loppuneuvottelu, jossa saadaan asiakkaan hyväksyntä palvelusta
- ❖ kirjaaminen, raportointi, laskutus

Kangasalan kaupungin internet-sivuilta löytyvällä hakemuksella voi hakeutua omaishoidon lomituksen palvelusetelituottajiksi. Palveluntuottajaksi hyväksytään luvanvaraiset ja ilmoitukseen perustuvat yksityisen sosiaalipalvelun tai terveyspalveluntuottajat. Hyväksymispäätöksen tekee vanhustyön tai sosiaalityön johtaja. Tuottajan on esitettävä kopio aluehallintoviraston tai Valviran rekisteröinnistä palveluntuottajaksi sekä selvitys potilasvakuutuksesta ja/tai muusta vastuuvakuutuksesta.

TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN

Kangasalan kaupunki voi järjestää ikäihmisten tehostettua palveluasumista palvelusetelillä. Tehostetulla palveluasumisella tarkoitetaan Sosiaalihuoltolain mukaista ympärivuorokautista asumispalvelua palveluntuottajan ylläpitämässä palveluasumisyksikössä. Palvelun tarpeessa oleville asiakkaille / heidän laillisille edustajilleen kerrotaan palvelusetelivaihtoehdosta.

Tehostetun palveluasumisen palvelusetelin antamisesta tekee viranhaltijapäätöksen vanhushuollon sosiaalityöntekijä SAS-työryhmän suosituksesta, joka perustuu asiakkaan palvelutarpeen arviointiin. Palvelutarpeen arvioinnissa käytetään Kangasalan kaupungissa määriteltyjä palveluiden saamisen kriteerejä ja palveluseteli voidaan myöntää määrärahojen puitteissa. Ennen palvelusetelipäätöksen tekemistä viranhaltija varmistaa, että asiakas kykenee itsenäisesti tai lähiomaisten tai edunvalvojan tuella hankkimaan hänelle palvelusetelipäätöksellä myönnettyt palvelut ja, että asiakas haluaa ottaa palvelusetelin vastaan. Palvelusetelin käyttötarkoitus, arvo ja voimassaoloaika ilmenevät palvelusetelipäätöksestä.

Tehostetun palveluasumisen palvelusetelin lähtöarvo on enimmillään 110 euroa/vuorokausi (v. 2018). Palveluseteli on tulosidonnainen. Asiakas toimittaa tarvittavat tulotiedot, jotta palvelusetelin arvo voidaan määrittellä. Tulotiedot tarkistetaan säännöllisin väliajoin tai asiakkaan tulojen muuttuessa.

Kun kaupunki myöntää asiakkaalle palvelusetelin tehostettuun palveluasumiseen, se ei peri asiakkaalta asiakasmaksua, koska asiakas maksaa omavastuusuuden palveluntuottajalle.

Palveluntuottaja laskuttaa asiakkaalta palvelun omavastuusuuden ja Kangasalan kaupungilta palvelusetelipäätöksen mukaisen osuuden. Jos palvelun todellinen hinta on isompi kuin palvelusetelin lähtöarvo, laskuttaa palvelun tuottaja asiakasta myös palvelun vuorokausihinnan ja palvelusetelin lähtöhinnan erotuksen.

Tehostettu palveluasuminen sisältää asiakkaan kokonaisvaltaisen hoidon ja hoivan.

Palveluseteli kattaa:

- ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan palveluasumisyksikössä sisältäen palveluasumisyksikössä mahdollisen terveyden- ja sairaanhoidon. Hoidolla ja hoivalla tarkoitetaan päivittäisissä toiminnoissa kuten ruokailussa, peseytymisessä, pukeutumisessa, intiimihygienian hoidossa ja liikkumisessa auttamista sekä palveluasumisyksikössä annettavaa virkistystä ja ulkoilua
- ateriapalvelua
- siivous- ja pyykkipalveluja

Palveluseteli ei kata:

- asiointipalvelua, harrastuksissa ja vierailuilla avustamista
- asunnon vuokraa

- sairaanhoidon palveluja, lääkkeitä, hoitotarvikkeita tai henkilökohtaisia hygieniatarvikkeita

Asiakas kalustaa oman huoneensa omilla huonekaluillaan, mutta huoneessa on perusvarusteluna sänky, patja ja vaatekaappi. Huoneiden on oltava invavarusteltuja.

Palveluntuottajalta edellytetään yleensä, että asiakas voi asua valitsemassaan yksikössä elämänsä loppuun asti.

Palveluseteli kattaa palveluasumisyksikössä annettavan ympärivuorokautisen hoidon ja hoivan kustannuksia. Muihin palveluihin palveluseteliä ei voi käyttää. Palveluseteli on voimassa palveluasumisyksikköön muuttopäivästä lähtien tai jos asiakas on muuttanut palveluasumisyksikköön ennen palvelusetelipäätöstä, palvelusetelipäätöksestä lähtien.

Asuinhuoneiston vuokraamisesta laaditaan huoneenvuokralain mukainen vuokrasopimus ja palvelun sisällöstä tehdään kirjallinen sopimus palveluntuottajan ja palveluasumisyksikössä asuvan asiakkaan / hänen laillisen edustajansa kesken. Sopimuksesta tulee käydä ilmi ainakin sopimuksen irtisanomisajan pituus ja irtisanomisehdot, laskutusehdot, vuokra sekä palveluista perittävät maksut. Asiakkaan omavastuu kustannuksista merkitään sopimukseen. Lisäksi määritellään asiakkaan ja palveluntuottajan vastuut. Päivittäistä palvelua ohjaava hoito- ja palvelusuunnitelma tehdään kolmen viikon sisällä palveluasumisyksikköön muuttamispäivästä ja sitä tarkistetaan vähintään kaksi kertaa vuodessa ja tarvittaessa asiakkaan palvelutarpeen muuttuessa.

Palveluseteliä vastaan palveluntuottaja laskuttaa ympärivuorokautisesta hoidosta ja hoi- vasta Kangasalan kaupunkia palvelusetelin suuruutta vastaavalla summalla. Palvelusetelin yli menevät kustannukset palveluntuottaja laskuttaa asiakkaalta tekemänsä sopimuk- sen mukaisesti.

Kangasalan kaupunki maksaa palveluntuottajalle asiakkaan palvelusetelin arvon, jos pal- velu keskeytyy tilapäisesti sairaalahoidon tai muun vastaavan syyn vuoksi korkeintaan 10 vuorokauden ajaksi yhtäjaksoisesti, ei kuitenkaan loman ajalta. Tämän jälkeen poissaolo- päivistä ei makseta. Kuolemantapauksessa tai palvelun päättyessä muusta syystä Kan- gasalan kaupunki maksaa palveluntuottajalle palvelusetelin arvon palvelun päättymispäi- vään. Tilapäinen poissaolo tarkoittaa sitä, että asiakas on hoidettavana esim. sairaalassa tai muussa hoitopaikassa ja poissaolon kesto on kokonaisia vuorokausia.

Laskutusjakso on yksi kuukausi, laskutus tehdään jälkikäteen toimittamalla lasku Kangas- alan kaupungin ilmoittamaan laskutusosoitteeseen seuraavan kuukauden 12. päivään mennessä. Lisäksi palveluntuottaja toimittaa Kangasalan kaupungille asiakkaan poissaolo- jen (sairaalajaksot, lomat yms.) alkamis- ja päättymispäivät.

Mikäli asiakas ei pysty suoriutumaan omavastuuosuudestaan, tuottaja ilmoittaa tilanteesta vähintään 3 kk ennen sopimuksen irtisanomista päätöksen tehneelle viranhaltijalle.

Muut kuin palveluasumisyksikössä annettavat terveyden- ja sairaanhoitopalvelut asiak- kaalle järjestää Kangasalan kaupunki.

VOIMAANTULO

Tämä toimintaohje tulee voimaan 1.1.2018 alkaen ja samalla kumotaan asiasta 16.3.2017 annettu ohje.

Sovellettavat lait:

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöistä 817/2015

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä (569/2009)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta (733/1992)

Sosiaali- ja terveydenhuollon laki (1301/2014)

Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011)

Laki yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990)

Laki omaishoidon tuesta (937/2005)

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista (298/2009)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007)

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (272/2005)

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006)

Henkilötietolaki (523/1999)

Pelastuslaki (379/2011)

Tuloverolaki (1535/1992)

Arvonlisäverolaki (1501/1993)

Sairausvakuutuslaki (1224/2004)

Kuluttajansuojalaki (38/1978)